

J. J.
Ad
Orationes Scholasticas
de
Origine & Fundatione
ÆDIS & SCHOLÆ ANNÆANÆ

in
Suburbio Dresdensi
castinâ Deo dante luce, hora secunda
pomeridiana

Benevolentissime audiendas in dictâ Scholâ
Annæana

Omnium Ordinum Literatos
revere[n]ter, officiosè, amicè
invitat

Abrahamus Hanzschius
Rector Annæanus.

PALÆO-DRESDÆ, Literis Joh. Henr. Schwenckii.

C. I. N. D. N. J. C.

Non dubito, fore plerosq; qui insubide vocis *Schola* originem apprehendentes, Scholas ipsas omnemq; eorum Scholasticum convitiis probrosis insectari atq; in pullatis circulis proscindere non erubescunt, quasi domicilia otioforum, ignavorum, sedentiariorum, qui deambulationibus, nugis & ludis tempus inaniter conterant atq; comburant, strenue tantum propterea declamitantes, ne vitam silentio, veluti pecora transegisse censeantur. Ex quo etiam illud, tanquam varam vicia sequitur, ut beneficia apud Scholasticos collocantes peiores nunquam fecisse sumptus illis videantur. Verum, etsi nemo non facillime dabit, vocem hanc Graecis suos natales aut penates negare non posse, nisi forte quis cum B. Gesnero Disputat. XIV. pro libr. Concord. thes. 25. σχολή ab ἡσυχία nominatam putaret, omnes enim non nesciunt, σχολή Graecis esse otium, feriationem & a negotiis vacationem, quod vel ex ipso paret Aristotele, quum lib. VII. Politic. cap. 14. totam vitam divisam esse scribit εἰς ἀσχολίαν καὶ εἰς σχολήν, εἰς πόλεμον καὶ εἰς εἰρήνην in negotium & otium, in bellum & pacem, item cap. 15. Εἰρήνη τίλος μὲν πολέμου, σχολή δὲ ἀσχολίας pax est finis belli, otium negotii. Unde & iidem Graeci dicunt σχολήν ἔχειν, & εὐ ἔχειν σχολήν, quod Germani *Welle haben* / it. *gar gute Welle haben*. Latini vero eam per Moram interpretantur, & de illis usurpare solent, qui lente aliquid agunt. Quare accidit, ut lubricationes in otio aut per otium compositas vocaverint *Scholas* sive *Scholias*, quomodo Plutarchus, quomodo Cicero lib. I. Tuscul. Quae est pro disputationibus & controversiis, quae in *Scholis* inter Doctorem & discipulos otiose agitari solent, *Scholas* posuit: *Hanc perfectam*, inquit, *Philosophiam semper iudicavi, quae de maximis quaestionibus copiose posset ornateq; dicere, in quam exercitationem ita nos studiose operam dedimus, ut iam etiam Scholas Graecorum more habere audeamus*. Consulturus Vitruvium Architectum illum literatum lib. V. cap. 10. in balneis quondam loco cuidam hoc nomen attributum reperiet, in quo nempe lavaturi otiose praestolabantur & stabant, eos, qui locum prius occupaverant, spectantes. Hieronymus Mercurialis lib. I. de arte Gymnastica cap. 10. censet, *Scholam* hanc porticum fuisse circa labrum, quae sententia etiam Gerh. Joanni Vossio in Etymolog. Lat. Ling. sub voce *Schola* placet. Verisimile etiam videtur *Scholas*, quae in Octaviae erant porticibus, ab huiusmodi otio esse vocatas teste Plinio lib. XXXV. cap. 10. Nec sane adeo ignotum est derivatum *σχολαστικόν* significare eum, qui otium amat, & otio deditus est, unde Aristoteles lib. V. Politic. cap. II. modos quosdam sive arcana Tyrannici regiminis conservandi tradens inter alia scribit: μήτε σχολάζει, μήτε αἰλικὸς συλλόγους ἐπιτρέπει γίνεσθαι σχολαστικὸς; neq; Scholarum, neq; aliorum conventuum doctorum curam habere facere otio indulgentes. Apud Plinium Juniolem mentionem

onem Scholasticæ legis fieri legimus lib. II. epist. 20. ad Calvisium: *Sufficiunt*, ait, *due fabule. An Scholastica lege tertiam possis?* Ubi Scholastica lex accipitur pro more otiosorum, quibus non una alterave fabella sufficit, sed plures sunt narrandæ ad fallendum tempus. Idem etiam Plinius lib. IX. epist. 2. literas, quales ab otiosis scribi solent, *Scholasticas atq; umbratiles* nominat, & lib. IX. epist. 35. *Scholasticum ingenium* pro otioso dixit. Similiter Plutarchus *σχολαστικὰς μελέτας* dixisse videtur tales, quales sunt τῶν σχολαστικῶν, vel de audiendo τὰς τῶν παιδείων καὶ πανηγυρικῶν ἐν τῶν σχολαστικῶν μελέταις Πανάς ἐπὶ τῶν φιλοσόφων μετακομιστικῶν, nisi malis interpretari tales, quales sunt eorum, qui literis incumbunt sub Præceptoribus, i. e. qui sunt σχολασταί. Vid. H. Stephani Tom. III. Lexici colum. 1212. item, quæ notavit Rittershufius in Salsianum statim à principio pag. 3. sqq. nec non Anton. Possevin. Biblioth. select. lib. III. c. 1. Quamvis ergo, inquam; nonnulli ex vocis hujus etymo & derivatione *Scholas* dente maledico carpentes inveniuntur, melius tamen & rectè sententium judicium omniumq; explorata experientia hisce intempestivis Momis jamdudum contrarium demonstravit. Et loca illa, in quibus ad artes liberales, ad disciplinas honestas, ad mores probos, ad ipsam deniq; pietatem & puerorum & adolescentum animi erudiuntur, informantur, expoliantur nomen Scholæ inde invenisse veritati non absimile videtur, quia de lassatis Musis & feræ quædam antiquitus sunt institutæ. Romæ namq; Messis & Vindemiarum tempore ferias datas fuisse non Foro tantum, sed & *Scholis* docet Augustinus Confess. lib. IX. cap. 2. *Et opportune jam paucissimi dies supererant, ad vindemiales ferias.* Unde etiam consularis Poëta Ausonius:

*Græo Schola nomine dicta est,
Juxta laboriferis tribuantur ut otia Musis.*

Vide quoq; Minucium Felicem in Octavio. Cæterum tamen hic labor & sudor maximus requiritur, nec ulli neq; docentibus neq; discipulis otium aliquod ignavum conceditur, quod Lyricus ille Poëta Horatius lib. de arte poetica v. 412. seq. experientia quasi doctus docuit:

*Qui studet optat am cursu contingere metam,
Multa tulit fecitq; puer, sudavit & alsit.*

Nam ut omitam quosdam ex veteribus Grammaticis olim *Scholam* κατ' ἀνάγκησιν ab otio dictam maluisse, quod minimè in illis sit otiaandum, ab otio illò honesto & literario *Scholam* rectius derivant illi, quibus emunctæ nares, docentes, literis & humanioribus incumbentibus studiis cæterarum rerum vacuos atq; ab omni negotio domestico & opere liberos atq; immunes esse oportere. Hinc Sulmonensis ille Poëta lib. I. Trist. Eleg. I. v. 41.

Carmina secessum scribentis & otia querunt.

Cum quò consentit antiquissimus Grammaticus Festus Pompejus: *Schola dicta sunt non ab otio & vacatione omni, sed quod cæteris rebus omissis, vacare liberalibus studiis pueri debent.* Quibus rebus permoti Juris Consulti aliiq; mediæ ætatis auctores *Scholas* etiam nuncupavere corpora, sive ordines, seu confortia hominum, qui in aula militabant, sub magistri officiorum imperio positi, cujus modi Scholarum magnus numerus in Codice recensetur, qui profectò non numerus fuere in otio tantum fruges consumere natus, sed quibus omnibus & singulis pensum aliquod certum demandatum, ut illud fideliter exigent, à cæteris autem rebus vacui essent. Adde quod ipsi Advocati, qui sane in causis agendis esse debent occupatissimi, in Codice Theodosiano, Concilii Sardicensi & Charthaginiensi *Scholastici* vocantur. Ergo etiam Siracides Præclarissimus Moraliùm Doctor verum otium Scholasticum descripturus perspicue docet, quod operibus & operis manualis ac mechanicis, cujusmodi sunt agricolarum, arculariorum, statuatorum, fabricorum ferrariorum, figulorum, aliorumq; id genus opificum & artificum non sit obruendus, cui sapientia est addiscenda. *Wer die Schrift lernen soll/der kan keiner andern Arbeit warten/ und wen man lehren soll/der muß sonst nichts zu thun haben.* Quod superest, juvenus à Parentibus, Patronis, Tutoribus, Consanguineis aut Cognatis non

eà

FK Ya 3252

X 3047738

VD18

ea gratia ad *Scholas* mittitur, ut turpi otio, helluacionibus, deambelationibus intera-
 pectivis, Itationibus ad otiosas & odiosas Thaidas, lusibus, aliisque sive in honestis sive
 futilibus actionibus & nugis vitam inibi degere, adeoq; aut nihil, aut male, aut
 aliud agendo bonas horas perdere, & magno sudore comparatam pecuniam infumere,
 sed potius, ut studio indefesso animi negotia tractare, Scholastica subellia calefacere,
 artes & linguas necessarias alacriter & iusto ordine percipere & addiscere, in
 eoque; tota esse debeat, ne cruda studia aut in forum aut in cathedram propellat. Quatuor
 est nostratibus hoc cum perentiscerent discipuli, in animum sibi induxerunt, ut
 Inspectoribus atq; Benefactoribus suis Gravissimis indolis & diligentiae suae specimen
 aliquod darent publicum, & de *Aedis & Scholae Annaeanae* fundacione quid differere se-
 cum statuerunt. Primus itaq; *Christianus Gottlob Schaffer* *Dresd.* de Templis
 eorumq; fundacionibus; uti secundus *Johannes Paulus Krensch* *Dresd.* de Scholis &
 earum edificationibus in genere quisq; pro suo filo ac modulo oratiunculam habe-
 bit; Tertius autem *Johannes Christophorus Benjamin Schubart* *Dresd.* ipsam fundacionem
 Aedis & Scholae Annaeanae historice delineabit, & quoniam hac in Schola
 nostra ab incunabulis ferme Praclarissimis quondam hic Praceptoribus ad invalio-
 nem usq; Svevicam usus, postea Freyenwaldavia, ubi ad pedes Praceptorum peraq;
 Prastantissimorum ultra annum sedit, in patria redux iterum in Scholam recep-
 tus, atq; ut antea, ita etiam ex ea die ad haec usq; tempora multorum beneficiorum
 particeps est factus, nunc vero ad auram Academicam aspiraturus Benefactoribus
 suis omnibus & singulis pro beneficiis sibi haecenus exhibitis decentes aget gratias
 & aedificet. Cui postremo Quartus *Johannes Georgius Bläse* *Plavia - Mism.*
 de abusu templorum & Scholarum quibusdam praetatis Propempticum Carmine
 Heroico dicit. Nos vero *Schubartum* jam bona cum venia ex disciplina nostra
 dimittimus, omnibusq; Bonis, Literatis & Literatorum Patronis de meliori commen-
 damtis, obnixè rogantes, ut velint sibi hunc quam maxime esse commendatum:
 quantum enim ex ipsius haecenus apud nos acta vita conjicere potuimus, animo est
 probo & in Benefactores grato. Trium autem reliquorum studium, nemo sane
 erit, quin ulterius excitandum putaverit atq; promovendum, utinam eorum inopia
 quis succurrere velit! Devotè tandem, submissè, officiose atq; amice rogamus & in-
 vitamus *Literatos* omnium Ordinum Prae-Nobilissimos, Magnificos, Amplissimos,
 Excellentissimos, Plurimum-Reverendos & Prae-Clarissimos, Patronos atq; Mæcenates
 Gravissimos, ut *Schole* nostrae *Annaeanae* Auditorium intrare ne dedignentur, audituri
 & censituri, utrum nostri hi discipuli intemperanter & otio & literis abusi fuerint,
 nec ne? Nobilitabunt hanc ratione *Scholam* nostram *Annaeanam*, animabunt Prae-
 ptores, excitebunt discipulos, currentes quidem, ut pergant, cessantes vero, ut inci-
 piant. Imitabuntur hanc in parte *Carolus* verè *Magnum*, cui Romanum Imperium
 aequilas suas non denegavit, qui referente Thomà Lansio Lutetiae Parisiorum examini-
 bus Studioforum saepissime interfuit; Imitabuntur *Carolus* IV. Imperatorem, qui
 proluxas Professorum atq; Magistrorum disputationes Augustalibus epulis & dapibus
 delicatioribus, svaviores & utiliores aestimavit, ut testatur de eò Camerarius.

Stabit apud memores tanti bene gratia facti.

Valete & literas & qui eas amant, fovete, amate, promovete. Dabam è Museo meo
 d. VII. Calend. May, Anno M D C C I X.

767

J. H. 18, 34

Ya
3252

J. J.
Ad
Orationes Scholasticas
de
Origine & Fundatione
ÆDIS & SCHOLÆ ANNÆANÆ

in
Suburbio Dresdensi
crastinâ Deò dante luce, hora secunda
pomeridiana

Benevolentissime audiendas in dicta Scholâ
Annæana

Omnium Ordinum Literatos

reuerenter, officiosè, amicè
invitat

Abrahamus Hanzschius

Rector Annæanus.

PALEO-DRESDÆ, Literis Joh. Henr. Schwenckii.

